

Film

Tajemství dávné zahrady

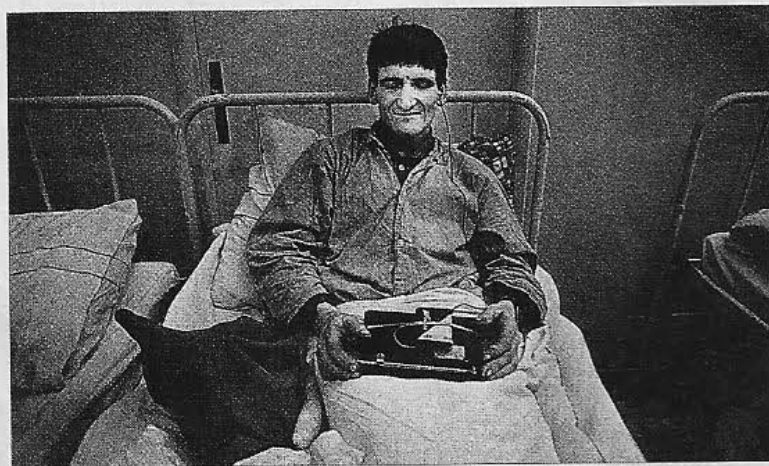
(V zahradě - dokument, režie Ivan Vojnár, kamera Jaromír Kačer, vyrobil Krátký film Praha. Bude uveden 7., 8. a 9. 8. v 18.00 v MAT STUDIU na Karlově náměstí v Praze.)

Ve staré zahradě se zastavuje čas, abychom se nadechli, otevřeli oči, nastražili uši a vcítili se do skutečnosti bez hluku a zmatku. Na obou českých filmových festivalech, jak v Praze, tak v Karlových Varech, proběhla premiéra hodinového dokumentárního filmu z prostředí psychiatrické léčebny se symbolickým názvem V zahradě. Toto netradiční dílo, které znamenalo pro režiséra Ivana Vojnára a kameramana Jaromíra Kačera dva roky soustředěné spolupráce štábu a obyvatel zámečku v Beřkovcích, patřilo k tomu nejzajímavějšímu,

co obě akce divákům nabídly.

Nejednoho diváka jistě podnítilo i k zamyšlení a k přehodnocení postoje k takto postiženým lidem. Vždyť ačkoli se považujeme za civilizovanou společnost,

některé primitivní národy jeví často daleko přirozenější respekt pro duševně nemocné nebo sebevrahy než my. Štábu se podařilo s těžkou natáčecí technikou neslyšně vplynout do prostředí ústavu, přestože již z medicínských důvodů vyžadují lékaři pro pacienty naprostý klid. Z každého záběru promlouvá tichá práce tvůrců, těžko porovnatelná se zmatkem při natáčení hraného či zpravodajského filmu. Ivan Vojnár

svůj dokument stylizuje do symbolického vidění „dávné zahrady“, v níž jsme kdysi žili, a teď se na ni nesnadno rozpomínáme. Formální technikou dokumentárního filmu, pro režiséřův přístup značně experimentální, se pokusil přiblížit světu nemocných, který nám není zase tak vzdálený. Hlavní roli v jeho filmu má kamera - „chápající návštěvník nemocného“. Jednou se stává zpovědnicí pro dívku trápenou stavem nejistoty, podruhé přítelem muže ve spojení s Marfany. Jejímí jízdami Jaromír Kačer doprovází bláznivou figurku sbírající starý papír, jako vystřiženou z Felliniho filmů. Dojem, že sledujeme spíše hraný film, není náhodný. Vojnárovi „herci“ pro svůj intimní, jiný svět se podobají hereckým profesionálům. Lidé za kamerou s těmito skutečnými hrdiny dokázali navázat

neobvyklý lidský kontakt a vzbudit důvěru, dojmající pozorovatele.

Oba autoři ve skvělé, mistrovské stříhové montáži Aloise Fišárka nepopisují místo. Hledají v tvářích hrdinů filmu, u obyčejných a zároveň neobyčejných lidí, v korunách staletých stromů zámeckého parku - snad odpovědi na vlastní filozofické otázky nebo lék na to, co je zajímavé, pudí k práci v neustálé nejistotě. Ve filmu se překvapivě neobjevuje názor sociologa, psychologa ani vypravěče - pouze krátké vyznání jedné ze sester. Jsme zvyklí přijímat zbagatelizované polopravdy. Vojnárovi dokument se ale vyjadřuje pouze obrazem, hudbou a jednoduchou zpovědí každého z dotázaných. Mezi plátnem a divákem je dán prostor pro vlastní pochopení.

MARTIN FISCHER ■

FOTO: MICHAL HLADIK, ARCHIV